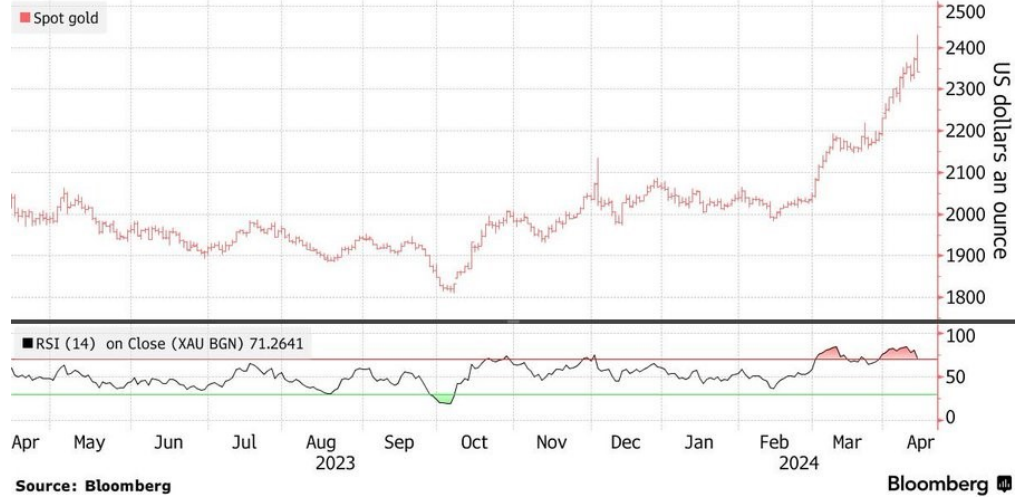

Haftasonu yaşanan İran-İsrail tiyatrosu sonrası tahminimize göre **bölge güvenliği ve lojistiği olumsuz etkilendiğinden navlun fiyatlarında, petrol fiyatlarında ve altın fiyatlarında artış beklenebilir.** Muhtemeldir ki; borçlanma maliyetleri ve kurlarda da hafif bir yükseliş olacaktır. Genelde Bitcoin ve Borsa gibi yatırım araçlarında ise düşüş hakim. (Haftasonu kaldıraçlı kripto yatırımlarından zarar eden bir doktor intihar etti) Yine de bu hareketlerin kalıcı değil daha çok geçici dalgalanmalar olacağı tahmin ediliyor. Altın fiyatları:

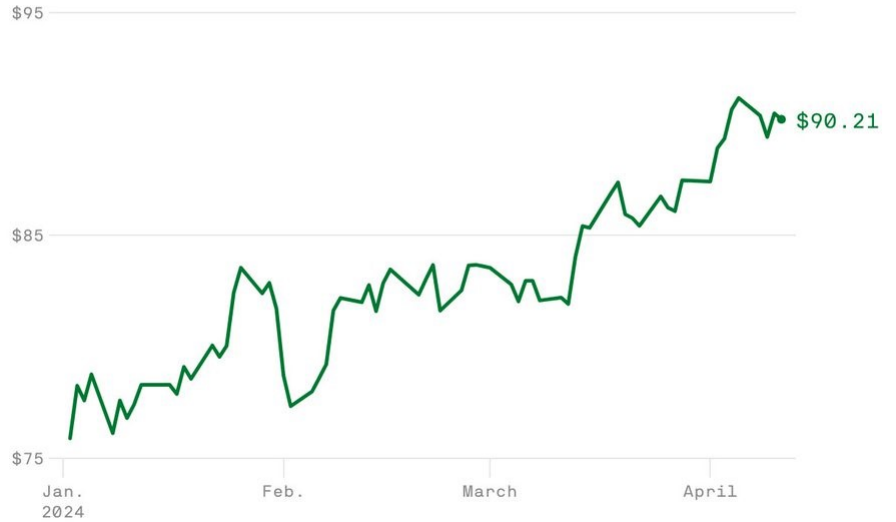
Gold Pulls Back After Topping \$2,400 Any correction may be short-lived

Gelecek petrol fiyatları:

Brent crude oil futures

Dollars per barrel; Daily; Jan. 2 to April 11, 2024

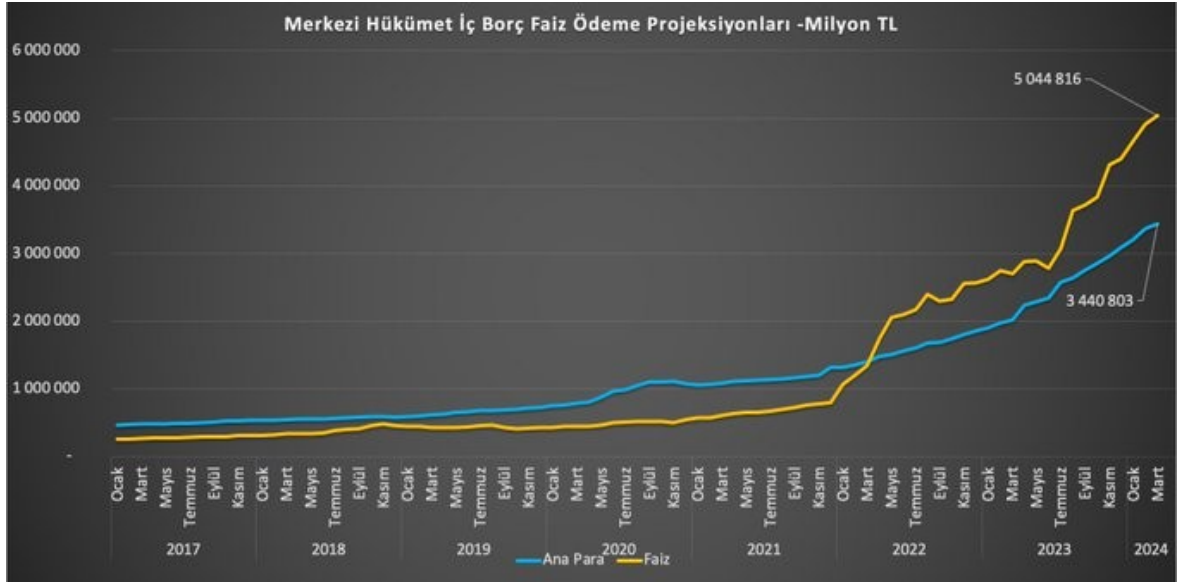

Dolar, son bir haftada altı para biriminden oluşan sepet karşısında %1,7 yükseldi.

*****

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nın 2023 yılında 818,2 milyar TL zarar ettiği açıklandı. 818,2 milyarlık zarar Kur Korumalı Mevduat ödemelerinden kaynaklanıyor. Faiz düşük ve enflasyon yüksek olunca parasını korumak isteyenler dövize hücum etmesin diye kur koruma adı altında mevduat sahiplerine verilecek getirinin (adı faiz olmasa da sonuçta paranızı ödünç verme karşılığında aldığınız faiz benzeri bedelin) bir kısmı devlet tarafından ödenmiş idi.

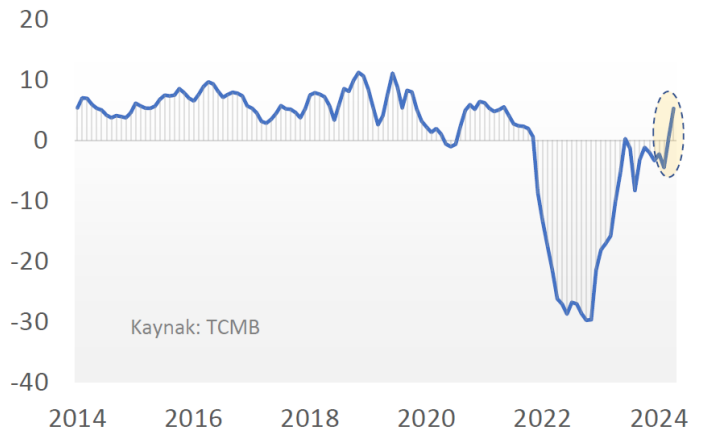
Son yıllardaki ekonomik sıkıntılarımız faiz artırmama ısrarı üzerinden çıkmış olmasına rağmen **vardığımız nokta her açıdan yüksek faiz oldu**. Aşağıda iç borcun faizinin ana parayı geçtiğini görüyoruz.

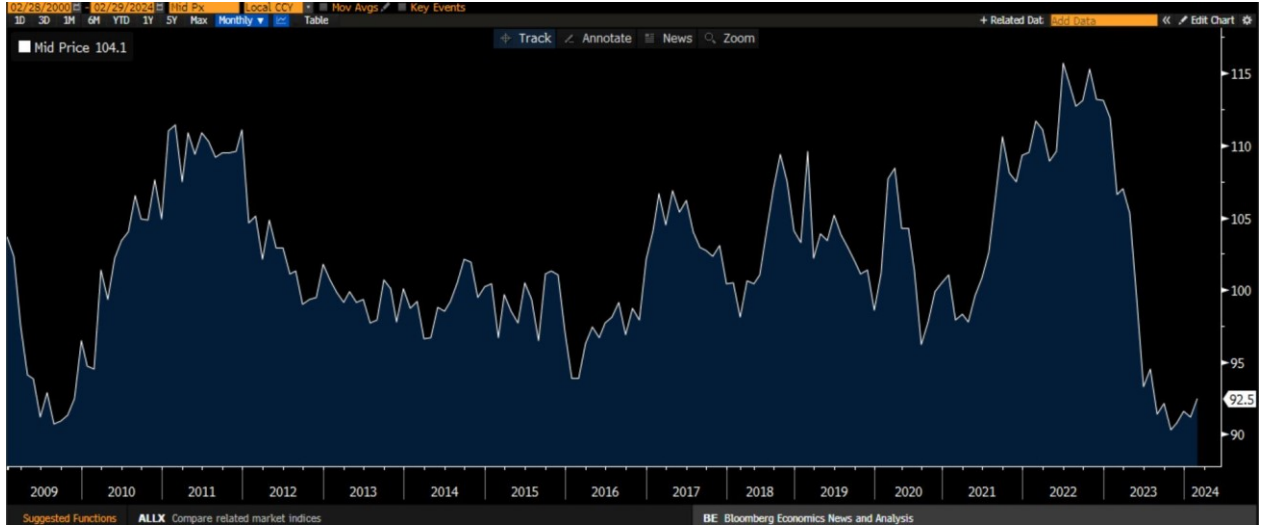
Günlük hayatımızdan biliyoruz ki ortalama ve altında ücretle çalışanların ev/araba vb almaları normal tasarrufları veya emekli ikramiyeleri ile mümkün değil. **Çalışanlar artık sadece faiz ödeyerek (borçlanarak) ev/araba vb alabilecek durumdalar** ve faizler de borçlanılmayacak kadar yüksek.

Hakan Kara: Dünyanın en pahalı iktisat deneyini yaptıktan sonra **yeniden pozitif reel faize dönüş**.

Reel Tüketici Kredisi Faizi (%)
(gerçekleşen enflasyona göre)

*****

Şant Manukyan: Çin ticaret fazlası, ağırlıklı ihracatta gerileme nedeni ile, beklentilerin altında gerçekleşti. Ancak yukarıda gördüğümüz ihracat fiyat endeksinin 2009 seviyelerinde olması önemli. Zira **şirketlerin kar etmediğinin bir göstergesi**. Çin kaliteli malları verimli bir şekilde ürettiği için dünya ticaretinde bir numara değil. **Karsız şirketleri aşırı destekleyerek pazar kazandığı için lider**. Nitekim geçtiğimiz haftalarda Prof. Lan Xiaohuan'ın kitabının bir özetini okudum. Özetin özeti olarak Pro. Xiaohuan şunları söylüyor:

- Büyüme hedeflerini yakalamak için **yerel yönetimler** giriş bariyerlerini düşük tutarak **aşırı yatırımı tetikliyor**. Yönetim sık sık değiştiği için şirketler yeni avantaj ve indirimler söz konusu olduğunda hiç düşünmeden harekete geçiyor. Dahası bir bölge belirli bir yatırıma uygun değilse bile şayet merkezi hükümetin öncelik verdiği bir sektör söz konusu ise yine **fizibiliteye bakılmaksızın yatırım yapılıyor**. Bu aşırı yatırım ve kapasite ile sonuçlanan bir durum.
- Aşırı yatırım ekonominin gelişmeye başladığı dönemlerde negatif birşey olmayabilir. Hem istihdam yaratır hem de köylüleri/çiftçileri eğiterek endüstriyel işçiler haline getirir. Bu durum Çin'in dünyanın üretim merkezi haline gelmesini sağladı.
- İkinci avantajı ise rekabeti tetikleme. Batı zenginleştiği için daha karmaşık ürünlere daha yüksek fiyatlar ödemekte sorun görmeyebilir. Ancak yeni yeni zenginleşen Çinli tüketici açısından fiyat daha kritiktir. Basitten karmaşığa geçiş zamanla olur ve bugün iç piyasaya Çinli markalar hakim.
- Sonraki aşamada ise rekabet lafta kalır ve **yerel yönetimler çeşitli korkulardan dolayı şirketlerin iflasına izin vermezse ortalık bir anda zombi şirketlerle dolar**. Bu şirketler istihdamın veya vergi gelirlerinin önemli bir kısmını oluşturduğu için **siyaseten batırılmaz**.
- İşte bundan dolayı endüstrileşme politikaların "çıkış mekanizmaları" söz konusu olmalıdır. Çıkış mekanizmalarından kasıt 1- subvansiyonların bir noktada devreden çıkartılması 2- iflasların önünü açılmasıdır. Bugün Çin ekonomisinde ikisi de söz konusu değil. Dahası ekonomi kesinleştirilmiş bütçelerle çalışan sektörlerden (hard budget) esnek bütçeli

(soft budget, bilanço dışına çıkabilen diyelim) sektörlere doğru kayarak iflas mekanizmasını iyice devre dışı bırakma yolunda.

*****

Alper Üçok: Türkiye dünyanın 29. Büyük ihracatçısı iken 20. Büyük ithalatçısı durumunda yani ithalatta daha ön sıralardayız. Öte yandan Hollanda gibi küçük bir ülkenin dünyanın 4. Büyük ihracatçısı olması hatta özellikle de ülkemizden çok daha küçük tarım alanlarına sahip olmasına rağmen tarım ürünleri ihracatında önde gelmesi çok ilginç.

2023'te dünyanın en büyük ihracatçıları

(WTO, Milyar \$)

- 1.Çin 3.380
- 2.ABD 2.020
- 3.Almanya 1.688
- 4.Hollanda 935
- 5.Japonya 717
- 6.İtalya 677
- 7.Fransa 648
- 8.Kore 632
- 9.Meksika 593
- 10.Hong Kong 574
- 11.Kanada 569
- 12.Belçika 562
- 13.Britanya 521
- 14.BAE 488
- 15.Singapur 476
- 16.Tayvan 432
- 17.Hindistan 432
- 18.Rusya 424
- 19.İspanya 423
- 20.İsviçre 420
- 21.Polonya 382
- 22.Avustralya 371
- 23.Vietnam 354
- 24.Brezilya 340
- 25.S.Arabistan 322
- 26.Malezya 313
- 27.Tayland 285
- 28.Endonezya 259
- 29.Türkiye 256
- 30.Çekya 255

2023'te dünyanın en büyük ithalatçıları

- 1.ABD 3.173
- 2.Çin 2.557
- 3.Almanya 1.463
- 4.Hollanda 842
- 5.Britanya 791
- 6.Fransa 786
- 7.Japonya 786
- 8.Hindistan 673
- 9.Hong Kong 654
- 10.Kore 643
- 11.İtalya 640
- 12.Meksika 621
- 13.Kanada 570
- 14.Belçika 547
- 15.İspanya 470
- 16.BAE 449
- 17.Singapur 423
- 18.Polonya 370
- 19.İsviçre 364
- 20.Türkiye 362
- 21.Tayvan 359
- 22.Vietnam 326
- 23.Rusya 304
- 24.Tayland 290
- 25.Avustralya 288
- 26.Malezya 266
- 27.Brezilya 253
- 28.Çekya 231
- 29.Avusturya 225
- 30.Endonezya 222

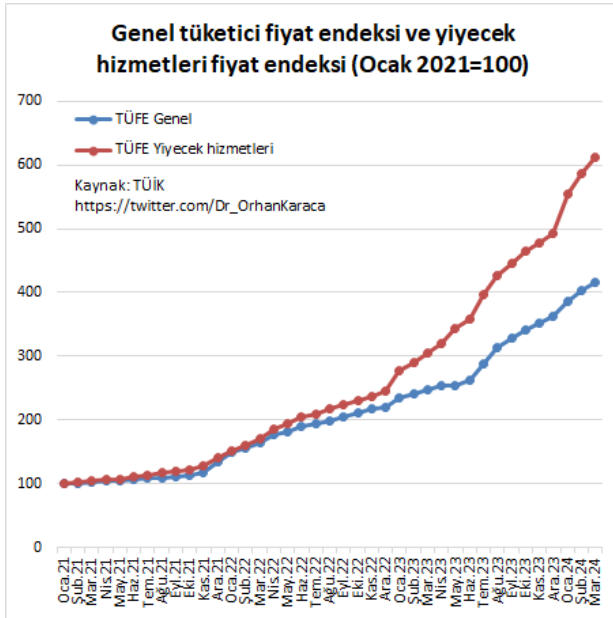
*****

Alper Üçok: Türkiye, son 5 yılda Çin'e karşı 145 milyar dolar dış ticaret açığı verdi. **Türkiye'nin Çin'den ithalatı** 2019'da 19 milyar dolardan **%136 artışla** 2023'te 45 milyar dolara yükseldi. **Türkiye'nin Çin'e ihracatı ise** aynı dönemde 2.7 milyar dolardan sadece **%22 artışla** 3.3 milyar dolar oldu.

Çin'in mal ticaret fazlası tüm zamanların en yüksek seviyesine ulaştı ve muhtemelen daha da artacak. Çin'in yerli imalat üretimini daha da artırmaya yönelik politikalar, önemli bir kapasite fazlası tehlikesine işaret ediyor. Çin'in iç üretim ve tüketim arasındaki dengesizliği, ekonomik büyümesini sürdürmek için diğer ülkelerin iç talebinden yararlandığı anlamına gelmekte. Bunu, Türkiye veya Almanya gibi Çin ile yüksek ticaret açığı olan ticaret ortaklarının üretim ve istihdamı pahasına yapıyor.

*****

Enflasyon ve asgari ücretteki artışlara karşın, kurların baskılanması sonrası Euro/dolar bazında artan fiyatlar ve maliyetler özellikle de gıda ile restoran fiyatları ve maliyetleri sosyal medyada fazlaca konuşulmaya başlandı. Türk tüketicisinin satın alma gücü kaybetmesi de

fiyatları ayrıca ulaşılmaz yaptı. Restoran sahiplerinin tüketicilerde fiyat algılamasının kaybolması nedeniyle yüksek fiyatlandırma yaparak kar marjını geliştirdiği iddia ediliyor. İtalya'da orta halli, beyaz masa örtülü bir restoranda 12-18 Euro civarında çok sayıda Et-tavuk-balık-pizza vb yemek bulunulabiliyorken, aynı sınıftaki Türk restoranlarında da fiyatlar benzer aralıklarda.

Orhan Karaca: Bugünlerde lokanta ve pastane gibi yerlerde gördüğünüz fiyatlar size çok pahalı geliyorsa boşuna değil. Son 3 yılda şanslı olanların maaşı resmi TÜFE enflasyonu civarında artarken çoğunuzun maaşı o kadar bile artmadı. Yiyecek hizmetleri fiyatları ise

uçtu gitti.

Gürman Timurhan: **Monaco Yat Kulübünde Michelin yıldızlı şeflerin yaptığı Deniz taraklı spagetti 760, karidesli gnocchi 760, soslisli tagliatelle 620, kuzu pizola 960 lira. İskenderoğlu İskender'de special yoğurtlu iskender 725 lira. Bonfile 725 lira. Ankara Develi'de pizola 660 lira.** Monaco'da deniz kenarında bir başka İtalyan restaurantında lazanya 518 lira. Toskano usulü Rigatoni 483 lira. Siyah pirinçli Somon balığı 759 lira, panko tavuk 656 lira. Ortalama hesap Bursa'daki İskenderciden daha az gelebilir. Dünyanın en zengin kulüplerinden birinin restaurantı ile Türkiye'deki normal restaurantlar neredeyse aynı fiyata sahip. **2022 Ağustos ayında** 1 porsiyon yoğurtlu iskender 160 lira. O tarihte 1 dolar 18 lira. Yani **iskender 8,8 dolar.** **Bugün** yoğurtlu iskender 480 lira. Dolar 32,3. Yani **iskender 14,8 dolar.** Yani iskender 20 ayda dolar bazında yüzde 68 zamlanmış. Dünyada 20 ayda dolar bazında yüzde 68 değerlenen hiçbir gıda ürünü yok.

*****

Tekstil ve hazır giyim, mart ayında en fazla konkordato ilan eden sektörler listesinde ilk sıraya yükseldi. Tekstil, “en fazla konkordato riski taşıyan” sektörler listesinde de 195 şirket ile 2. sırada. Sektör temsilcileri dipten dönüş için yılın son çeyreğini işaret ediyor.

*****